

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1930 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för utrotande av nötbromsen m. m.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 21 februari 1930 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 189, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

a) antaga ett såsom bilaga A till berörda statsrådsprotokoll fogat förslag till förordning om utrotande av nötbromsen,

b) medgiva, att från det i riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren må enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder bestridas dels ersättning som enligt 5 § i nämnda förordning må utgå för kreatur, som dött till följd av i samma förordning åsyftad behandling, dels ock hushållningssällskap tillkommande statsbidrag till kostnaderna för handhavandet av tillsyn, varom förmäles i 3 § av förordningen.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet. Det där omförmälda förslaget till förordning om utrotande av nötbromsen är såsom *bilaga* fogat vid detta utlåtande.

Kungl. Maj:ts förslag innebär införandet av vissa tvångsbestämmelser för utrotandet av nötbromsen. Dylika bestämmelser skulle dock icke tillämpas i andra trakter än där de lokala förhållandena sådant påkallade. Sålunda skulle Kungl. Maj:t äga att på framställning av hushållningssällskap och vederbörande landsting förordna, att inom sällskapets område eller viss del därav larver av nötbromsen å nötkreatur över ett års ålder skola genom djurägarens försorg utrotas.

Därest Kungl. Maj:t meddelat dylikt förordnande, skulle det åligga vederbörande hushållningssällskap att utöva tillsyn över förordnandets efterlevnad. Kostnaderna för dylik kontroll, vilka huvudsakligen komme att bestå i gottgörelse till besiktningsmännen för deras resor för kontrol-

lens utövande, skulle i första hand åvila hushållningssällskapen, vilka dock härför skulle erhålla statsbidrag med $\frac{3}{4}$ av kostnaderna. Däremot skulle kostnaderna för dödandet av nötbromslarven bestridas av djurägarna, vilken regel skulle gälla även i de fall där på grund av försumelse från djurägarens sida utrotandet måst verkställas av besiktningsmännen under deras kontrollresor. Djurägare skulle dock erhålla ersättning av allmänna medel för kreatur, vilket avlidit till följd av undergången behandling mot bromslarver.

Beträffande lämpligheten av genomförandet av nu ifrågavarande bestämmelser har departementschefen anfört följande.

Departements-
chefen.

»Av utredningen i ärendet synes framgå, att nötbromsen förekommer i ganska stor utsträckning inom vissa delar av landet, förnämligast inom skogstrakterna i Götaland. Den skada, som därigenom förorsakas nötboskapsskötsel, är säkerligen betydande. Såsom i ärendet framhållits, minskas avsevärt värdet av hudarna från djur, som varit angripna av nötbromslarver. Härtill kommer, att djuren magra, mjölkavkastningen minskar och köttet försämras, varjämte ungdjuren stanna i växten. Förutom dessa ekonomiska skäl torde åtgärder för nötbromsens utrotande även ur djurskyddssynpunkt få anses önskvärda, då nötbromsen och dess larver otvivelaktigt tillfoga kreaturen svåra lidanden.

Det torde knappast kunna förväntas, att ett effektivt bekämpande av nötbromsen skall ernås enbart på upplysningens väg. De åtgärder, som kunna vidtagas för utrotande av insekten, måste nämligen för vinnande av ett gott resultat genomföras samtidigt och av alla djurägare inom orten. Ett dylikt samfällt uppträdande torde svårligen kunna uppnås endast genom upplysningsverksamhet och i varje fall torde lång tid förflyta, innan någon mera påtaglig bättring skulle på denna väg ernås. Genomförandet av ett tvång för den enskilde djurägaren att befria sin nötkreatursbesättning från bromslarver synes mig vara det säkraste och bästa medlet i kampen mot nötbromsen. För införande av dylika tvångsbestämmelser tala även de goda erfarenheter man har från Danmark av lagstiftningen på detta område.

Emellertid böra dylika tvångsbestämmelser icke genomföras i andra trakter, än där de lokala förhållandena sådant påkalla. Såsom framgår av de av hushållningssällskapens förvaltningsutskott avgivna yttrandena, förekommer icke nötbromsen i stora delar av vårt land, i allt fall icke i den utsträckning att särskilda åtgärder för dess utrotande äro av behovet påkallade. Å andra sidan bör denna omständighet icke utgöra hinder för tillämpande av tvångsbestämmelser i de trakter, där så finnes lämpligt och önskvärt. Emellertid torde föreskrifterna för att bliva fullt effektiva endast böra tillämpas å sådana trakter, där de uppbäras av den allmänna meningen. Tillfyllestgörande garantier i sådant hänseende torde emellertid få anses föreligga, därest införandet av tvångsbestämmelserna göres beroende av framställning från hushållningssäll-

skap och landsting, såsom fallet är t. ex. beträffande tillämpningen av lagarna om hingst- och galtbesiktningstväng.

En viktig förutsättning för ett gott resultat av åtgärderna mot nötbromsen är emellertid, att djurägarna äga kännedom om medlen för dess bekämpande. Det synes mig böra tillkomma vederbörande hushållningssällskap att, sedan tvångsbestämmelser införts inom dess område, på lämpligt sätt verka för spridande av kunskap om de behandlingsmetoder, som kunna komma till användning.»

Efter att hava framhållit, att i fråga om storleken av de utgifter, som staten skulle få vidkännas för genomförande av de ifrågasatta föreskrifterna, hållbara beräkningar ej syntes kunna för närvarande göras, har departementschefen anfört följande.

»Utgifternas storlek blir i främsta rummet beroende av den omfattning, i vilken den föreslagna lagen kan komma att tillämpas. Att för utgifternas bestridande uppföra något särskilt anslag i riksstaten synes knappast vara påkallat. Desamma torde i anslutning till vad lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen föreslagit kunna utgå av ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.»

Av utredningen i ärendet framgår, att nötbromsen i vissa delar av landet förorsakar nötboskapsskötseln betydande skador. Då ett snabbt och effektivt utrotande av nötbromsen uppenbarligen icke kan åstadkommas enbart på upplysningens väg, anser utskottet lämpligt, att även andra åtgärder från statens sida komma till stånd. De bestämmelser i sådant avseende, som Kungl. Maj:ts föreslagit, föranleda ingen utskottets erinran, särskilt som förslaget genomförande lär medföra ringa kostnader för det allmänna i jämförelse med de ekonomiska fördelar, som därmed kunna förväntas uppstå.

Utskottet.

Utskottet hemställer fördenskull,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 6 maj 1930.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Elof B. Andersson, Gabrielsson, Carl E. Eriksson, Granath, August W. Johansson, friherre Lagerfelt och Henriksson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Carlström, Uddenberg, Svensson* i Grönvik, *Björk* i Tryde, friherre *Lilliecreutz* och *Pehrsson* i Bramstorp.

Reservation

av herr *Johansson* i Uppmälby.

Bilaga.

Förslag
till
Förordning
om utrotande av nötbromsen.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting förordna, att inom sällskapets område eller viss del därav larver av nötbromsen (oxstynget, *Hypoderma bovis*) å nötkreatur över ett års ålder skola genom djurägarens försorg utrotas.

2 §.

I förordnande, varom i 1 § sägs, skall utsättas viss tid, under vilken förordnandet skall gälla. Denna tid, som icke får understiga två år, må sättas olika för olika delar av det område, förordnandet avser.

3 §.

Har Kungl. Maj:t meddelat förordnande, som i 1 § sägs, åligger det hushållningssällskapet att utöva tillsyn över förordnandets efterlevnad. För ändamålet skall hushållningssällskapet för varje kommun, där nötkreatur finnes, utse erforderligt antal besiktningsmän, som hava att minst fjorton dagar före i orten sedvanlig betesutsläppningstid undersöka, huruvida nötkreaturen befriats från nötbromslarver. Styrker djurägare med intyg av veterinär, att hans nötkreatursbesättning är fri från nötbromslarver, som kunna antagas vara levande, erfordras ej undersökning av dylik besättning.

4 §.

Befinnes vid undersökning, varom i 3 § förmäles, att djurägare uraktlåtit att verkställa föreskrivet utrotande av nötbromslarver, skall utrotandet på djurägarens bekostnad verkställas genom besiktningsmannens försorg.

5 §.

För nötkreatur, som dött till följd av i denna förordning åsyftad behandling, utgår ersättning av allmänna medel, därest genom intyg av legitimerad veterinär styrkes, att dödsfallet varit en omedelbar följd av behandlingen. Har djurägaren eller den honom företräder genom bristande aktsamhet vid behandlingen av djuret orsakat djurets död eller har han, trots på fara tydande sjukdomstecken hos djuret, underlåtit att tillkalla veterinär, vare han förlustig rätt till ersättning.

För övergående sjukdom i samband med behandlingen utgår ej ersättning.

För obduktionsförrättning, som veterinär företager för utfärdande av intyg, varom ovan sägs, utgår rese- och traktamentsersättning av allmänna medel.

6 §.

Djurägare, som reser hinder mot åtgärd, varom i 3 eller 4 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

7 §.

Åtal för förseelse, varom i 6 § sägs, anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän lag.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras rörande verkställigheten och efterlevnaden av denna förordning.

10 §.

Förordnande, som i 1 § sägs, skall tillika med erinran om påföljd av överträdelse därav genom vederbörande länsstyrelses försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar inom orten samt anslås på lämpliga ställen inom det område, förordnandet avser.

Det åligger hushållningssällskapet att, sedan dylikt förordnande blivit meddelat, på lämpligt sätt verka för spridande av kännedom om medlen för nötbromsens utrotande.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1930.
